

Н. Б. Отрешко

Політики соціологія

ПОЛІТИКИ СОЦІОЛОГІЯ — галузь *соціології*, що вивчає взаємозв'язок та взаємовплив *суспільства* та *політики*, соціальні чинники, що обумовлюють політичну поведінку і рішення, процеси формування та трансформації політичних [ідеологій](#), утворення політичних груп та організацій. Соціологи аналізують чинники, що впливають на активність та участь громадян у політичних процесах, формування політичних уподобань, розподіл влади у суспільстві та соціальні групи, які є найбільш ефективними у створенні політичного простору. На відміну від *політології*, що досліджує функціонування політичних систем, поведінку при голосуванні, процеси формування політики, дипломатію та вплив інституцій на політичні результати, П. с. розглядає питання, пов'язані з соціальними рухами, політичною активністю, соціальною нерівністю, політичною культурою, соціальним конструюванням влади. Дослідники П. с. використовують ідеї та методологічні засади загальних соціологічних теорій. Наприклад, теоретична перспектива *структурного функціоналізму* (автор — американський соціолог Т. Парсонс) наголошує на значній ролі соціальних інститутів та їхніх взаємозв'язків у підтримці соціального порядку та стабільності. У П. с. структурні функціоналісти з'ясовували шляхи використання політики для вирішення соціальних проблем, підтримки соціальної єдності або зміцнення існуючих структур влади. Частково ці ідеї отримали розвиток у сучасному напрямі неоінституціоналізму, працях американських макроекономістів Д. Норта і Р. Патнема. В інституційних теоріях П. с. звертають увагу на формування формальних та неформальних правил у глобальній і регіональній політиці, норм та процедур у конкретних інституційних контекстах, досліджують, яким чином соціальні інституції впливають на процеси впровадження політичних рішень. Теорії конфлікту в П. с. (німецький і британський соціолог Р. Дарендорф, британський соціолог Дж. Рекс, американський соціолог Л. Козер) зосереджені на боротьбі за владу, проблемах соціальної нерівності, питанні, як політика може посилювати або закінчувати соціальні конфлікти. Політичні структури можуть або слугувати інтересам домінуючих груп, або кидати виклик істеблішменту, створюючи альтернативну ідеологію. На дослідження сучасної П. с. мають вплив постструктуралізм та постмодернізм. Ці теоретичні підходи акцентують увагу на ролі мови, символів та дискурсів у політиці. У їхніх межах у центр уваги було поставлено питання, як влада та нерівність виникають і мають підтримку завдяки використанню офіційної мови та символів. Під

впливом робіт французького філософа М. Фуко такі підходи зосереджені на відносинах влади, виробництві знань і дисциплінарних практиках, завдяки яким утворюють механізми влади, контролю та нагляду у сучасному суспільстві. Також у сучасній П. с. використовують теорію акторської мережі, розроблену французькими соціологами М. Каллоном і Б. Латуром. Вони наголошували на тому, що у формуванні соціальних явищ поряд із людьми беруть участь і не живі суб'єкти (технології, артефакти, текстові документи тощо), саме таким чином виникають мережі акторів, залучених до формування та впровадження політики (державні установи, групи інтересів, експерти, сучасні технології маніпуляції та ін.). У 21 ст. під впливом трансформацій у суспільстві відбулися зміни у проблематиці П. с., зокрема більше уваги приділяють глобальним і транснаціональним взаємодіям, використанню цифрових технологій у політичній сфері. Сучасна П. с. активно вивчає вплив глобалізації та транснаціональних зв'язків на національні політичні системи та політичну поведінку, процеси формування нових глобальних еліт. Із розвитком цифрових технологій і соціальних медіа дослідники все більше цікавляться їхнім впливом на політичну мобілізацію, громадську думку, політичну комунікацію та формування політичної ідентичності. П. с. досліджує взаємозв'язок і взаємодію різних аспектів ідентичності, таких як ґендер, сексуальність, клас, раса, етнічність, релігія, їхній вплив на політичну поведінку, нові лінії конфліктів, дискримінацію та політику різноманіття. Особливу увагу приділяють дослідженню політики інклюзії, прав груп-меншин і захисту прав людини; визначають складність та динамізм сучасного політичного середовища; наголошують на важливості міждисциплінарного і комплексного підходу до дослідження політичних явищ.

Рекомендована література

1. The Handbook of Political Sociology States, Civil Societies, and Globalization. 2005;
2. The New Handbook of Political Sociology. 2020 (обидві — Кембридж).

Бібліографічний опис:

Політики соціологія / Н. Б. Отрешко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-880013>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).